
Syväsukellus: Rajat ylittävä silakkapolitiikka

- Ruotsi vs. Suomi osa 3

Ruotsi ja Suomi ovat kaksi Itämeren maata, jotka kalastavat eniten silakkaa. Ne ovat myös ainoat maat, jotka kalastavat Pohjanlahdella. Mutta asenteet eroavat toisistaan, kun on kyse tätä suosittua kalaa koskevasta politiikasta, tutkimuksesta ja yleisestä mielipiteestä. BalticWaters tarkastelee artikkelisarjassa silakan kalastusta koskevien näkemyserojen taustalla oleviin syihin Suomessa ja Ruotsissa.

Miksi Ruotsin ja Suomen politiikat eroavat toisistaan Itämeren kalastuksenhoidossa?

Suomen poliittiset puolueet ovat olleet yksimielisiä siitä että he haluavat säilyttää laajamittainen silakan kalastuksen. Ne vetoavat alan tärkeyteen ja siihen, että kalastuksen lopettaminen aiheuttaisi maalle "merkittäviä sosioekonomisia menetyksiä". Suomalainen yksimielisyys on ristiriidassa Ruotsin poliittisen kentän kanssa, jossa useat puolueet suhtautuvat kriittisesti teolliseen kalastukseen. Kun poliittinen keskustelu Ruotsissa jatkuu EU:n kiintiöpäättökseen seurauksena, Suomi on vaitonainen. BalticWaters on tutkinut tarkemmin, miksi.

[Euroopan komission ehdotus](#) kohdennetun kalastuksen kieltämisestä Pohjanlahdella, Keski- Itämerellä ja Suomenlahdella ei miellyttänyt suomalaisia poliitikkoja. Suomen hallitus päätti "[aktiivisesti vastustaa](#)" silakkakieltoa, ja [ympäristövaliokunta oli yksimielinen](#).

"Ympäristövaliokunta on samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että komission ehdotus silakan kalastuksen kieltämisestä on suhteeton ja vastoin tieteellisiä lausuntoja", toteaa ympäristövaliokunta, jonka puheenjohtajana toimii Suomen Vihreät.

Tätä voidaan verrata Ruotsin vihreään puolueeseen, jolla on myös ympäristö- ja maatalousvaliokunnan puheenjohtajuus Ruotsissa. Puheenjohtaja Emma Nohrén kirjoitti komission ehdotuksen jälkeen 17. lokakuuta [Aftonbladetissa julkaistussa mielipidekirjoituksessa](#) seuraavaa:

"Hallituksen on näytettävä korttinsa - onko se valmis ajamaan teollisen troolikalastuksen täydellistä kieltämistä Itämerellä? Tämä on ainoa toimenpide, jolla voidaan lyhyellä aikavälillä kääntää Itämeren suuntaus, joka on muuten menossa kohti varmaa kuolemaa."

Suomen ympäristövaliokunnan vihreä puheenjohtaja Jenni Pitko sanoi [Hufvudstadsbladetin](#) haastattelussa, että Suomen hallituksen troolikalastuskiellon vastaisen linjan seuraaminen johtuu siitä, että Suomen hallitus haluaa "pitkän aikavälin ja johdonmukaisen" lähestymistavan kalastuspolitiikkaan.

- "Haluamme, että päätökset perustuvat tieteeseen", Jenni sanoo.

Näin perusteltiin myös eduskunnan suuressa valiokunnassa, joka [myös päätti yksimielisesti](#) seurata hallituksen kantaa. [Suuri valiokunta](#) käsittelee EU-asioita eduskunnan puolesta ja antaa lausuntoja, joiden perusteella muodostetaan Suomen kanta EU-keskusteluissa. Päätöksessään he kirjoittavat, että Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) mukaan EU:n komission ehdotukselle silakan kohdennetun kalastuksen lopettamisesta ei ole perusteita ja että "ehdotus poikkeaa hyväksytystä käytännöstä ja oikeudellisesta tulkinnasta ja sitä voidaan pitää suhteettomana".

- On tärkeää, että kalastuskiintiöt perustuvat parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon. Olen tyytyväinen, että Suomen kiintiöstä päätettiin tältä pohjalta, totesi kansanedustaja ja valiokunnan jäsen Saara-Sofia Sirén sähköpostitse BalticWatersille.

Saara-Sofia kuuluu Suomen Kokoomukseen, joka on ollut pääministeripuolue tämän vuoden kesäkuusta lähtien. Hän on myös Itämeri-palkinnon voittaja, ja vuonna 2021 hän sai Ahvenanmaan Itämerirahastolta 100 000 kruunun suuruisen Lasse Wiklöf -palkinnon "Itämeren sinnikkästä puolestapuhujasta". Hän korostaa haastattelussa, että Suomi on "perustanut visionsa tieteeseen".

- "Me kaikki välitämme kestävästä kalakannoista, se on tärkein lähtökohta", hän sanoo.

"Hoitosuunnitelmaa ei ole tulkittu oikein"

Mutta mikä on paras käytettävissä oleva tieto ja miten kalakannat todellisuudessa voivat? Kuten BalticWaters tarkasteli tämän artikkelisarjan [toisessa osassa](#), ICESin Itämeren kalastuksen [arviointiryhmä \(WGBFAS\)](#), johon kuuluu suomalaisia ja ruotsalaisia tutkijoita, suositteli nollakiintiötä sekä Pohjanlahdelle että Itämeren keskiosalle. ICES valitsi kuitenkin lopulta virallisissa suosituksissaan toisenlaisen tulkinnan tilanteesta. Työryhmän jäsen Mikaela Bergenius Nord kertoo, että tutkijoiden keskuudessa on kritiikkiä suosituksista ja siitä, miten ICES tulkitsee monivuotista hoitosuunnitelmaa.

- Etenkin Ruotsissa, olemme sanoneet jo useiden vuosien ajan, että hoitosuunnitelmaa ei ole tulkittu oikein. Nyt uskon, että monet muutkin alkavat vihdoinkin ymmärtää, mitä siinä oikeastaan sanotaan, hän sanoo.

Monivuotisen hoitosuunnitelman [4:6 kohdassa todetaan](#), että "kalastusmahdollisuudet on vahvistettava siten, että kutevan kannan biomassan laskun todennäköisyys Blim-arvon alapuolelle on alle 5 prosenttia".

Vaikka ICES suositteli silakan kalastuksen jatkamista Pohjanlahdella, samassa asiakirjassa mainitaan, että silakkakantoihin kohdistuu merkittäviä riskejä jopa nollakiintiöllä.

"Se, että ICES esittää kaksi ristiriitaista viestiä, saattaa mahdollisesti johtua kahden lähestymistavan välisestä kompromissista. Yhtäältä paras käytettävissä oleva tieteellinen perusta hoitosuunnitelman vaatimuksille. Toisaalta poliittisesti värittyneempi näkemys, jossa otetaan huomioon elinkeinoelämän ja poliitikkojen odotetut reaktiot ja suunnitelman erilainen tulkinta. Tällaisia erimielisyyksiä on [esiintynyt ICESissä aiemminkin](#)", kirjoittavat Henrik Svedäng ja Charles Berkow Itämerikeskuksesta [DN:n](#) mielipidekirjoituksessa.

Miksi Suomi ryhtyi taistelemaan EU:ssa kalastuksen puolesta

Komissio korosti ICESin asiakirjassaan riskinarvioinnin ja kannatti sen vuoksi silakan kohdennetun kalastuksen kieltämistä. Komission ehdotus oli kuitenkin yllättävä ja [BalticWaterin selvityksen](#) mukaan se, mikä sai Suomen puolustamaan kalastuselinkeinoa niin voimakkaasti ja yksimielisesti. Suomalainen europarlamentaarikko Nils Torvalds, jolla on pitkä kokemus suomalaisesta ja eurooppalaisesta kalastuspolitiikasta, ei usko, että komission ehdotuksen oli koskaan tarkoitus toteutua.

- Se on politiikkaa. He tiesivät, että he eivät voi lopettaa kalastusta Itämerellä, mutta he halusivat silti tulla ulos ehdotuksella, joka on lähellä nollaa. Jos he olisivat alun alkaen antaneet periksi realistisin perustein, jäsenmaita olisi syytetty vähemmän.

Kyseessä oli siis symbolinen ehdotus?

- Se oli ehdotus keskustelun avaamiseksi. Siinä kuvattiin tilanne sellaisena kuin se on ja jätettiin sitten poliittinen arviointi jäsenvaltioille.

Sekä Ruotsissa että Suomessa EU-neuvotteluja johtivat kristillisdemokraatit, joilla kummallakin on ministeri virassaan, Ruotsissa Peter Kullgren maaseutuministerinä ja Suomessa Sari Essayah maa- ja metsätalousministerinä. Kullgrenin mukaan Ruotsi ajoi EU:n neuvotteluissa rajoittavaa kalastuspolitiikkaa, kun taas Suomi otti neuvottelujen lopputuloksen mukaisen linjan.

- Kaiken kaikkiaan olen erittäin tyytyväinen tähän vastuulliseen ja Suomen tavoitteiden mukaiseen ratkaisuun. Se osoittaa, että vaikuttamistyömme on ollut menestyksekkästä, ministeri Sari sanoi hallituksen tiedotteessa EU:n [ministerineuvoston päätöksen](#) julkistamisen jälkeen.

Tulokset ja vahvistetut kiintiöt olivat kuitenkin kaukana siitä, mitä Itämeren työryhmän tutkijat, jotka kartoittavat vuosittain yhteisiä kantoja, suosittelevat. Mutta tämä on politiikan karua todellisuutta, sanoo Nils Torvalds.

- Tutkijoiden onnekas tilanne on se, että heidän ei tarvitse ottaa huomioon sosiaalisia tai taloudellisia olosuhteita. He voivat sanoa omasta näkökulmastaan, että kalastus pitäisi lopettaa, mutta se on tutkijan suotuista asema keskustelussa. Mutta poliittisella alalla on aina jouduttu tekemään käytännön päätöksiä.

Tällaisissa käytännön arvioinneissa on kyse rahasta ja työpaikoista, erityisesti kun on kyse Suomen kalastuspolitiikasta.

- Silakka on Suomen merialueiden taloudellisesti tärkein kalalaji. Kalastajien vastuullisten investointien arvoa ei pidä mitätöidä, Saara-Sofia Sirén sanoo.

Suomen Ammattikalastajaliiton mukaan kotimaisen ammattikalastuksen arvo vuonna 2020 oli noin 47 miljoonaa euroa ja vesiviljelyn arvo noin 75,8 miljoonaa euroa. Laskelmia kalatalouden nettotaloudellisista kustannuksista Suomessa on kuitenkin vaikea löytää. Ruotsin osalta taloustieteilijä Stefan Fölster on todennut [raportissaan "A vision for Baltic Sea fishing"](#), että Ruotsin laajamittainen kalastus on kokonaisuudessaan negatiivinen asia. Hänen laskelmiensa mukaan Ruotsin kalastuksesta aiheutuu nettokustannuksia 626 miljoonaa kruunua vuodessa.

Rannikkokalastusta koskevat mielipiteet

Myös Suomen Maailman Luonnonsäätiö (WWF) on omaksunut tämän myönteisen lähestymistavan. Koska suomalaiset ympäristöjärjestöt tai tutkijat eivät hälytä tilanteesta, suomalaisilla poliitikoilla ei ole juurikaan perusteita suhtautua kalastukseen kriittisemmin. Nils Torvalds on tietoinen siitä, että Ruotsissa keskustelu on erilaista.

- Ne ovat saman kolikon kaksi puolta, mutta minusta ne eivät ole toisiaan poissulkevia. Tendenssi kohti liikakalastusta on varmasti olemassa, mutta jos katsoo, miten laihaa silakka on, se osoittaa, että ravinnosta on puutetta, hän sanoo.

Nils istuu samassa käytävässä ruotsalaisten poliitikkojen kanssa, mutta sanoo, ettei hän ole joutunut heidän kanssaan yhteen kalastuskysymyksessä. Hän on kuitenkin keskustellut rannikkokalastuksen merkityksestä.

- Meidän pitäisi tukea rannikkokalastusta niin paljon kuin mahdollista ja käydä perusteellisempaa keskustelua rannikkokalastuksen olosuhteista.

Yleisesti ottaen hänen mielestään pitäisi keskustella enemmän siitä, miten kalastus Itämerellä toimii, eikä vain siitä, pitäisikö kalastus sallia vai ei. Hän nostaa esiin Riianlahden toivoa herättävänä esimerkkinä.

- Se oli pahasti saastunut, ja silakkakanta ei voinut hyvin. Nyt, 30 vuotta myöhemmin, Riianlahden kalakannat ovat parhaimmillaan. Kalastusta ei ole kielletty Itämerellä näiden vuosien aikana, mutta Riianlahdella on kielletty tietyt kalastusmuodot, mikä on auttanut tilannetta.

Pohjoismainen kestävän kehityksen komitea kannattaa samaa lähestymistapaa. Kun Euroopan komissio ilmoitti kantansa silakan kohdennetun kalastuksen lopettamisesta, kestävän kehityksen komitea ehdotti sen sijaan teollisen troolikalastuksen rajoittamista, jotta pienimuotoinen kalastus voitaisiin pelastaa.

- Mielestämme on parempi rajoittaa teollista troolikalastusta kuin ottaa käyttöön kalastuskielto. Teollisuustroolarit pyytävät kalaa pääasiassa eläinten rehuksi. Haluamme säilyttää pienimuotoisen kaupallisen kalastuksen, jotta voimme jatkossakin syödä silakkaa ja hyötyä matkailusta ja kulttuuriperinnöstä", sanoi Ahvenanmaan entinen kansanedustaja ja pohjoismaisen kestävän kehityksen valiokunnan jäsen Simon Holmström [lehdistöiedotteessa](#).

Rajoitettu kiintiö ihmisravinnoksi?

Nils Torvaldsin mielestä Itämerestä pyydettyä silakkaa pitäisi käyttää "huolellisemmin".

- Lapsuudessani söimme silakkaa. Meidän pitäisi harkita minkin tai ketun ruokaan menevän silakan korvaamista jollain muulla. Silakka on vähän liian arvokasta käytettäväksi siihen, Nils Torvalds sanoo.

Hän ei ole suomalaisissa EU-piireissä ainoa, joka ajattelee näin. Suomalainen europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen on kertonut Ylelle, että nykyisin pyydetystä silakasta voitaisiin harkita neljästä kymmeneen prosentin kiintiötä, sillä tämä on se

osuus silakkasaaliin kokonaismäärästä joka nykyisin päättyy suomalaisten ruokapöytään. Suomessa herää sitten nopeasti kysymys, mitä kalanviljelylaitokset käyttävät rehuksi, jos pyydetty silakka käytetään sen sijaan ihmisravinnoksi.

- Tutkimusten mukaan osa rehusta voidaan korvata viljellyillä levillä. Meidän pitäisi katsoa, mitä kehitysmahdollisuuksia siinä on, Torvalds sanoo.

Kalastuskeskustelu Suomessa on kuitenkin ollut lähes hiljaista sen jälkeen, kun vuoden 2024 kiintiöt asetettiin. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta:

"EU:n uusi lähestymistapa turvaa silakan kalastuksen ja siten Suomen kalatalouden - mutta onko se kestävä pitkällä aikavälillä?", kirjoittaa Tommy Westerlund [Hufvudstadsbladetin pääkirjoituksessa](#) 26. lokakuuta.

Samaan aikaan Ruotsissa sävy on entisestään terävöitynyt, ainakin osissa poliittista kenttää.

'Ei riitä, että otetaan pieniä askeleita oikeaan suuntaan ja toivotaan, että asiat järjestyvät. Vuosikymmeniä jatkunut liikikalastus on puristanut Itämeren, eikä liikkumavaraa ole enää lainkaan jäljellä. (...) Odotellessamme kanteen käsittelyä ministerineuvostossa tärkein välitön toimenpide on ruotsalaisen teollisen troolikalastuksen täyskielto koko Itämerellä", kirjoittavat vihreiden Per Bolund, Rebecka Le Moine ja Emma Nohrén DN:ssä 3. marraskuuta [julkaistussa keskusteluartikkelissa](#).